

Scrit per il manual ch'ils giurists constulteschan

In giuven giurist declera l'artitgel d'abitaziuns secundaras

CUN JONAS ALIG HA DISCURRÌ
CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Da chapir la constituziun n'è betg simpel, gnanca per giurists. Ina diranusch è l'artitgel d'abitaziuns secundaras. Tarments cudeschuns – uschenumnads commentaris giuridics – explitgeschan quasi mintga pledin en la constituziun.** Sch'in giurist sto savoir co interpretar la constituziun consultescha el il «Basler Kommentar» u il «St. Galler Kommentar». Ils dus manuals cuntegnan ina vasta descriziun da mintga singul artitgel. La fin d'avust cumpara ina nova versiun dal commentari basileis. *Jonas Alig* ha redigì – ensemen cun *Alain Griffel* – la contribuziun davart l'artitgel d'abitaziuns secundaras. En tut han var settanta experts da tuts champs giuridics scrit contribuziuns per il nov commentari.

Vus declerai en il nov «Basler Kommentar» l'artitgel davart abitaziuns secundaras. Tge puncts dattan da morder?

Jonas Alig: L'artitgel è atgnamain formulà fitg mal e dilettantic. Bler n'è betg cler. Cumpareglia cun auters artitgels – ch'èn per exempel formulads da l'administraziun – ha quest artitgel ina tut altra logica interna. Sco giurist han ins perquai dapli lavur. I prentenda bler dad interpretar, da tschertgar materialias e d'integrar l'artitgel en l'entira sistematica da la constituziun.

Nua ha l'artitgel chaschunà problems?

Insumma betg cler è stà co che la disposiziun transitorica davart las lubientschas da bajegiar è da chapir e tge consequenzas ch'ella ha. Ditg n'èsi era betg stà cler tge che vala sco abitaziuns secundaras: Tuttas segundas abitaziuns che na sa chattan betg en il lieu dal domicil? U be quellas che vegnan duvradas mo darar? Respostas sin talas dumondas han ins mo chattà

El sa fatschenta cun tematicas giuridicas top actualas: Jonas Alig, giurist dad Igis.

FOTO C. CADRUVI

cun interpretar il senn ed intent da l'iniziativa. Quai n'è betg gist stà uschè simpel.

In crap da stgarpitsch è segir stà co tractar las abitaziuns che han existì gia avant la votaziun davart l'iniziativa?

Quai è stà in punct decisiv. Las abitaziuns primaras dal dretg vegl han chaschunà grondas discussiuns politicas. Ma ord vista giuridica è la chaussa cle- ra: Gia durant il cumbat da votaziun

han tant adversaris sco adherents interpretà l'iniziativa uschia ch'ina abitaziun primara na dastga betg vegnir midada en ina abitaziun secundara en ina vischnanca da passa 20 pertschient. Uschiglio pudess la cumpart d'abitaziuns secundaras gea crescher en autezas astronomicas. Quai è impurtant per centers turistics, nua che abitaziuns da vacanzas èn fitg tschertgadas ed influenzeschan ils pretschs d'abitaziuns per indigens. Ina finamira da l'iniziativa era gea da procurar che la popula-

ziun indigena possia puspè pajar in'abitaziun.

Vossa interpretaziun na correspunda pia betg a quai ch'il parlament ha fixà en la lescha d'abitaziuns secundaras che van il 2016 en vigur?

Gea, en quest punct datti critica. Nus essan da l'opiniun che la lescha na respectia puncto midar abitaziuns primaras en secundaras betg la rama che la constituziun dat avant. Nus essan en buna cumpagnia cun noss'opiniun. Il «St. Galler Kommentar» vesa quai er uschia. Tranter giurists n'è questa posiziun nagut singular.

Tge fa uss in giurist che consultescha il «Basler Kommentar» e vesa che quel na correspunda betg a la lescha. Vi da tge ha el da sa tegnair?

Impurtant en in commentari è: Ins emprova adina dad interpretar schuber e bain in artitgel e preschenta en detagl co ch'ins vegn tar ina conclusiun. Sch'il parlament ha prendì in'otra decisiun en la lescha fa il commentari attent ch'i saja sa chapescha d'applitgar la lescha. Ma i vegn era remartgà ch'il parlament sto, en rama d'ina revisiun, anc ina giada ponderar quest punct.

Quantas decisiuns ha il tribunal federal gia prendì areguard segundas abitaziuns?

Il 2013 – gist in onn suentar la votaziun davart l'iniziativa – ha il tribunal federal relaschà trais «leading cases». Pli tard èn vegnidas pridas anc duas ulteriuras sentenzias directivas. Tut en tut han ins decidì var sessanta cas. L'emprima sentenza insumma è stada in cas da Breil.

Èsi da spetgar ch'il tribunal federal midia sia giurisdicziun, sche la lescha va en vigur l'onn proxim?

Fin uss è il tribunal federal s'exprimi cunzunt tar l'urden transitoric che vala fin che la lescha vegn. El ha dentant era determinà il coc da l'artitgel che na dastga

betg vegnir tutgà. Las sentenzias han gia mussà in pau co ch'il tribunal federal chapescha l'artitgel d'abitaziuns secundaras. Tuttina èsi restà in spazi d'interpretaziun per il legislatur. Il parlament ha nizegià quest spazi a moda legitima. En duas u trais dumondas è il parlament dentant i pli lunsch. Per exempel: Hotels che na rendan uschiglio betg han la pussaivladad dad ereger novs letgs fraids. Er en vischnancas nua che quai na fiss betg pli pussaivel.

Po il tribunal federal – sch'el ha in di da tractar in cas d'in hotel che ha bajegià abitaziuns novas – sa referir sin l'artitgel en la constituziun enstagl sin la lescha?

Na, quai è ina spezialitad svizra. Il tribunal federal è obligà d'applitgar ina lescha ch'il parlament federal ha relaschà – era sch'ella na correspunda betg a la constituziun.

Co fiss quai en Germania?

Là datti in tribunal suprem constituziunale che ha da survegliar che la constituziun vegnia resguardada. Questa funcziun ha en Svizra il parlament sch'i va per leschas federalas. Il tribunal constituziunale en Germania annullass ina tala lescha u singulas disposiziuns che na correspundan betg a la constituziun.

Giuven giurist grischun

Jonas Alig (29 onns) dad Igis ha studegià giurisprudenza a Turitg. El lavura sco assistent a l'institut per dretg statal cun spezialisaziun sin planisaziun territoriala. En sia lavur da master è el s'occupà da l'iniziativa cunter segundas abitaziuns. Uss sa fatschenta Alig puspè cun ina tematica brisanta: Sia dissertaziun examinescha co che iniziativa vegnan messas en vigur. A la dretgira districtuala da Landquart è el derschader accessoric.